

Plan van aanpak – Brede Omgevingsvisie Kaag en Braassem en verdere implementatie Omgevingswet

Aanleiding

Met de geplande invoering van de Omgevingswet in 2021 komt er veel op onze gemeente af. Het omgevingsrecht zoals we dat kennen zal veranderen, met als doel het eenvoudiger te maken voor inwoner en bestuur. We zullen een Omgevingsvisie op moeten stellen waarin we aangeven wat de opgaven en ambities van onze gemeente zijn. Er zal een Omgevingsplan opgesteld worden waarin we de functies en regels vastleggen die voor ons grondgebied gelden. Ook voor de organisatie zelf zullen er veranderingen zijn qua processen en manier van werken.

De Omgevingswet uitgesplitst

Om (over)zicht te houden op de ontwikkelingen rondom de omgevingswet zijn de projecten opgedeeld in drie onderdelen:

1. Omgevingsvisie
2. Omgevingsplan
3. Interne implementatie omgevingswet

Omgevingsvisie

Het opstellen van de Omgevingsvisie valt samen met het opstellen van de Maatschappelijke Agenda (de MAG 3.0), de Economische Agenda en de Duurzaamheidsagenda. Het biedt een uitgelezen kans om alles samen te laten vallen in de Omgevingsvisie, waarbij zowel naar de fysieke als de sociale leefomgeving gekeken wordt. Een visie waarbij zo integraal mogelijk alle onderwerpen in worden opgenomen. Dat komt tegemoet aan de eerder vastgestelde MRSV, waarin getracht is zo integraal mogelijk de ambities en opgaven neer te zetten. De op te zetten Omgevingsvisie kan gebruikt worden om de MRSV scherper en concreter te maken, zodat de visie als leidraad voor de organisatie gebruikt kan worden.

Een Omgevingsvisie opstellen die bestaat uit een fysiek en een sociaal deel, betekent een flinke verandering voor de gemeente en haar organisatie. Er zullen geen aparte agenda's meer zijn want alles is voortaan terug te vinden in de Omgevingsvisie. Een mooie kans die aansluit bij de wens van de gemeente om zo integraal mogelijk te werken en maatwerk toe te passen.

Doel: Een Omgevingsvisie op te stellen waarin de opgaven en ambities van de fysieke en sociale leefomgeving vastgelegd worden en deze uiterlijk december 2019 door de raad vast te stellen.

Elke gemeente is verplicht een Omgevingsvisie vast te stellen. In de visie worden de opgaven en ambities van de gemeente vastgelegd. Dat kan alleen over de fysieke leefomgeving gaan, maar ook breder getrokken worden met de sociale leefomgeving. De Omgevingsvisie is vormvrij, hetgeen betekent dat we als gemeente zelf kunnen bepalen wat er wel en niet in komt, hoe abstract of concreet de ambities zijn en of de visie wel of geen bepaalde looptijd heeft. Een Omgevingsvisie opstellen waarin alle opgaven en ambities zodanig vastgelegd zijn dat er nooit meer iets gewijzigd hoeft te worden is schier onmogelijk. Dat hoeft ook niet, want juist met de visie kan er 'cyclisch gewerkt' worden, waarbij het document om de zoveel tijd bijgesteld of bijgewerkt wordt. Het is een levend document voor de gemeente.

werken in de geest van de omgevingswet

Naast de juridische wijziging beoogd de omgevingswet ook een andere manier van werken, deze werkwijze wordt in de interne implementatie verder uitgewerkt, maar een aantal van deze principes willen wij alvast in praktijk brengen bij het opstellen van de omgevingsvisie.

Opgavegericht & integraal

De Omgevingsvisie biedt een uitgelezen kans om breder (integraler) te kijken dan alleen de fysieke leefomgeving. De energietransitie en de steeds grotere nadruk op het vormen een duurzame samenleving heeft nauwe samenhang met de fysieke leefomgeving. Want hoe verhoudt het plaatsen van windmolens of zonnenvelden zich met het woongenot van inwoners en het groene karakter van de gemeente? Wordt er bij het aanleggen van een weg alleen gekeken naar mobiliteit, of maakt duurzaamheid integraal onderdeel uit van de overwegingen die gemaakt worden, bijvoorbeeld geluidswallen van zonnepanelen of snellaadstations voor elektrische auto's? Om de energietransitie en duurzaamheid goed in onze gemeente te laten landen, is het van belang dat het wordt meegenomen in de Omgevingsvisie. Datzelfde geldt voor het sociale domein. Een ingreep in de fysieke leefomgeving heeft heel vaak (in)direct invloed op de sociale leefomgeving. Zo kan er puur naar de waterkwaliteit en biodiversiteit van een natuurgebied gekeken worden, terwijl dat ook impact heeft op recreatie en het welzijn van inwoners. Maar ook het bepalen van nieuwe locaties voor woningen en bedrijventerreinen heeft directe invloed op de fysieke leefomgeving.

Duurzaamheid meenemen in de omgevingsvisie

Eén van de grote opgaven voor Kaag en Braassem is duurzaamheid. Door de gemeenteraad is de doelstelling vastgesteld om als gemeente in 2040 energieneutraal te zijn. Dat betekent een flinke opgave voor zowel de gemeente, als haar inwoners. Er zal worden ingezet op het lokaal opwekken van energie, het overstappen op schone energie en woningen en ander vastgoed zullen verduurzaamd worden. Deze doelstelling kan alleen bereikt worden als op alle beleidsvlakken ook gekeken wordt naar duurzaamheid. Het is daarom aan te raden duurzaamheid en energie integraal onderdeel te laten uitmaken van de Omgevingsvisie, om de opgaven en ambities beter af te stemmen. Door voor deze mogelijkheid te kiezen, is er geen aparte duurzaamheidsagenda nodig en kunnen onderdelen als participatie gecombineerd worden.

De Maatschappelijke Agenda meenemen in de omgevingsvisie

De Maatschappelijke Agenda (MAG) is dé agenda voor het hele sociale domein. De MAG 2.0 loopt tot en met 2020. In de Samenwerkingsagenda van de raad "Maak meedoen mogelijk" is het volgende beschreven over de MAG: "Wij onderschrijven de gedachte van de MAG en de uitgangspunten in de MAG. In de komende periode gaan we de MAG evalueren, monitoren en verder ontwikkelen, waarbij we andere accenten zullen leggen en mogelijk elementen zullen toevoegen of wijzigen. De twee uitgangspunten van de MAG, de integrale aanpak en maatwerk, zullen we verder versterken en uitdragen."

Vanaf 2021 krijgt onze gemeente nieuwe taken op het gebied van maatschappelijke zorg. Om deze taken goed vorm te kunnen geven, moet eind 2019 de MAG 3.0 vastgesteld zijn. Gezien de verbanden met de fysieke leefomgeving en de MRSV, waarin zowel het fysieke als het sociale deel in de structuurvisie werden vastgelegd, geeft dit een mooie kans om de MAG integraal onderdeel te laten uitmaken van de Omgevingsvisie. In de MAG is gekozen om te sturen op doelen en effecten, iets dat ook in de visie vastgelegd kan worden. Het participatietraject van de MAG kan gecombineerd worden.

Participatie en transparantie

Een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie is de participatie. Het Rijk legt de nadruk op het betrekken van inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en organisaties. Het is de bedoeling dat het een document van en voor iedereen is, waarbij iedereen input heeft kunnen geven. Dit zal uitgebreid onderdeel zijn van het proces. Het *college* zal periodiek geïnformeerd worden over de voortgang van de omgevingsvisie. Naast onze interne collega's zijn er een aantal partijen die we expliciet willen betrekken:

De *raad* zal worden meegenomen in het proces. Er zullen bijeenkomsten belegd worden en het voorstel is om een raadswerkgroep samen te stellen. Het doel is dat het een product van de gehele gemeente is.

De *inwoners* van Kaag en Braassem. Zij kunnen ons het beste vertellen wat ze van hun omgeving vinden, wat ze graag van de gemeente zouden zien en wat voor hen belangrijke opgaven voor de toekomst zijn.

Maatschappelijke organisaties zoals zorginstellingen, sportclubs, scholen en jeugdzorg. Zij kunnen ons de input geven hoe zij de ambities van de gemeente op het sociale domein voor zich zien.

De *ondernemers* van Kaag en Braassem. Hoe zien zij de gemeente voor zich, wat zouden onze ambities moeten zijn? Waar liggen kansen op het gebied van ondernemerschap en werkgelegenheid?

Participatie moet echter niet alleen iets zijn voor het totstandkomingsproces van de omgevingsvisie, maar een voortdurend proces waarbij gemeente en inwoners met elkaar in contact zijn over uitvoering en beleid.

Regio

Een aantal onderdelen van de Omgevingsvisie zijn gemeentegrensoverschrijdend, zoals woningbouw, natuur en de energietransitie. Om er voor te zorgen dat de visies van aangrenzende gemeenten op dergelijke onderwerpen op elkaar aansluiten, is het van belang om geregeld overleg te hebben. Al eerder heeft dat geresulteerd in het opzetten van Hart van Holland (waar onze gemeente aan deelneemt), met een Regionale Agenda tot gevolg. In dat verband wordt een aantal onderzoeken uitgevoerd, om nog beter in kaart te brengen wat de uitdagingen voor onze regio zijn en wat we daar van kunnen leren en meenemen voor onze eigen omgevingsvisie. Tegelijkertijd hebben we ook regelmatig overleg met Holland Rijnland en de Rijn- en Veenstreek en andere externe stakeholders zoals de Omgevingsdienst en het Waterschap.

Omgevingsplan

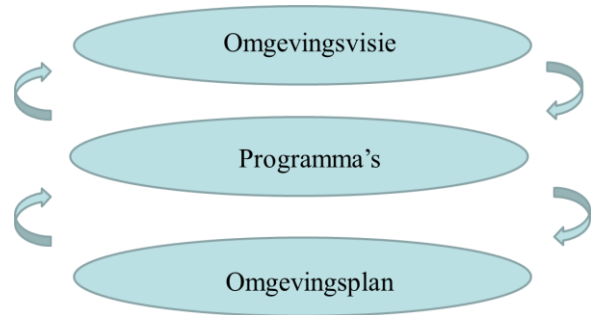
Elke gemeente is verplicht een Omgevingsplan op te stellen. Daarin staan alle regels over de (fysieke) leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan regels voor evenementen, het kappen van bomen of het aanleggen van uitwegen. Doel daarvan is dat voor inwoners en ondernemers één overzichtelijk plan is, waar alle relevante informatie wordt aangeboden. Het wordt daardoor heel eenvoudig om te zien wat er op een bepaald perceel of gebied wel of niet mogelijk is. Vorig jaar is er in de organisatie begonnen met een pilot om een Omgevingsplan voor het Buitengebied-West op te stellen. Gedachte daarachter is om bekend te raken met de veranderingen in proces en regelgeving. Het eindresultaat van de pilot is een leerdokument, dat met de raad besproken kan worden. Bij het opstellen van het omgevingsplan moet een afweging worden gemaakt op welke wijze de huidige regelgeving wordt meegenomen in naar welke regels er nog nodig zijn, of is de grondhouding dat de huidige verordeningen afdoende zijn?

Implementatie Omgevingswet

Doordat het omgevingsrecht zal veranderen en er veel meer nadruk komt te liggen op maatwerk, integraal werken en kortere procedures, zal er voor de gemeentelijke organisatie veel veranderen. Dit betekent een andere manier van werken. Om te weten wat er exact op ons af komt (niet alles is nog bekend, het Rijk komt met meer informatie), zal er in kaart gebracht worden wat de veranderingen voor ons zullen betekenen, wat we daarvoor nodig hebben en hoe we er mee aan de slag kunnen gaan. Het biedt een mooie kans om werkwijzen te stroomlijnen.

Verticale integraliteit

Naast de horizontale integraliteit tussen sectoren is het ook van belang dat er samenhang is tussen de instrumenten van de omgevingswet onderling. Zodat er een wisselwerking ontstaat tussen het omgevingsplan en de omgevingsvisie. Daarvoor komt een brede projectgroep Omgevingswet driewekelijkse bij elkaar, tegelijkertijd werken collega's los van elkaar aan de voortgang van de drie sporen visie, plan, zodat niet alles op elkaar hoeft te wachten.

Hoe verder?

In het onderstaande overzicht wordt kort weergegeven wat de belangrijkste stappen zijn die dit jaar genomen (moeten) worden. Het is van groot belang om de raad vanaf het begin mee te nemen in het proces. Daarom zal er in februari een eerste bijeenkomst met de raad zijn. Er zal dan geïnterviewd worden hoe de raad betrokken blijft bij de omgevingsvisie, bijvoorbeeld door periodieke overleggen en/of een werkgroep.

Voor zowel duurzaamheid, de MAG als de Omgevingsvisie is participatie een belangrijk onderdeel van het proces. Deze trajecten kunnen samengevoegd worden. Om zoveel mogelijk inwoners te bereiken, is het van belang om participatievormen in te zetten die juist ook inwoners en stakeholders bereiken die niet eerder aan het woord zijn geweest. Samen met de raads werkgroep participatie zal gekeken worden naar de mogelijkheden. Uitgangspunt is om het participatietraject voor de zomer af te ronden. In de zomer kan dan alle informatie verwerkt worden en de Omgevingsvisie geschreven worden. Na de zomer volgen er consultatierondes met inwoners en de raad. De uiteindelijke besluitvorming in de raad vindt uiterlijk in december 2019 plaats.

2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Ok	Nov	Dec
Omgevingswet	Start projectgroep	In kaart brengen veranderingen en werkprocessen			Start implementatie							
Omgevingsvisie	Plan van aanpak naar college	Begin februari informatiebijeenkomst met de raad	6 maart bijeenkomst Hart van Holland Afstemming met de raad over opstellen participatietraject	Uitwerken en voorbereiden participatietraject	Participatie in de gemeente, met inwoners samen aan de slag voor de Omgevingsvisie	Verwerken opgehaalde informatie en schrijven van de Omgevingsvisie			Bespreking visie in de raad		Vaststellen Omgevingsvisie	
Omgevingsplan			Leerdokument Omgevingsplan naar het college en de raad		Werk sessie met de raad over het Omgevingsplan							

Beslisapunten

In te stemmen met het bijgevoegde plan van aanpak voor de Omgevingsvisie, en daarmee:

1. de Omgevingsvisie breder op te stellen dan alleen de fysieke leefomgeving door het sociale domein en duurzaamheid integraal mee te nemen in de opgaven en ambities;
2. de opgaven en ambities in de Omgevingsvisie zo concreet en duidelijk mogelijk op te stellen, zodat het abstractieniveau laag is.